

MÜZLERİN EĞİTİM ORTAMI OLARAK KULANILMASI: ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UYGULAMALARI

USING MUSEUMS AS A LEARNING ENVIRONMENT: MEASUREMENT AND EVALUATION APPLICATIONS

Celal Deha DOĞAN¹

Öz

Derslik dışı öğretim etkinliklerini en etkin gerçekleştirilebileceği ortamlardan bir tanesi de müzelerdir ve müzelerin eğitim amaçlı kullanımı yaygınlaşmaktadır. Müzelerin eğitim amaçlı kullanımında göz ardı edilmemesi gereken önemli bir boyutta ölçme ve değerlendirme etkinlikleridir. Müzelerde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin müze öncesi, müzede ve müze sonrası olmak üzere üç aşamada sistematik bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Müze öncesi aşamada öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine, müzede aşamasında öğrencilerin süreçteki performanslarına müze sonrası aşama da ise öğrencilerin eğitim sonrasında ulaştıkları performans düzeyine ilişkin belirlemeler yapılır. Bu süreçte performans görevi, portfolyo, dereceli puanlama anahtarı, dereceleme ölçeği, kontrol listesi gibi araçlardan faydalanılabilir. Müzelerde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinlikleri gerçek yaşam durumları ile ilişkili, üst düzey zihinsel süreçlere odaklı, okul müfredatı ile bağlantılı ve öğrencileri değerlendirme sürecine dahil edecek bir yapıda tasarlanmalıdır. Bu çalışmada müzeler eğitim ortamı olarak kullanıldığında gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin temel yapısı açıklanmış ve örnek uygulamalar sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Derslik dışı eğitim, Müzede eğitim, müzelerde ölçme ve değerlendirme, performans görevi, dereceli puanlama anahtarı

Abstract

Museums are one of the place where non-class learning can be carried out. Using museums as a learning environment has pervaded recently. Measurement and evaluation is very important part of learning in museums and shouldn't be ignored. Measurement and evaluation activities should be systematically carried out in three phases as pre - museum, during museum and post museum. In pre-museum phase readiness of students is assessed in the classroom. During museum phase includes the assessment of students' performance during the learning activity in the museum. In the post museum phase effects of the learning activity is assessed in the classroom. During this process some assessment tools may be used such as performance tasks, portfolios, scoring rubrics and control lists. The assessment activities in the museums should focus on higher order thinking skills, should be authentic and should include students into the assessment process. In this study basic features of measurement and evaluation in museums (when they are used as a learning environment) are explained with sample applications.

Keywords: Non-class learning, learning in the museums, measurement and evaluation in the museums, performance task, scoring rubric

¹ Yrd. Doç.Dr, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme Bölümü, dehadogan@gmail.com

GİRİŞ

En temel anlamıyla eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir (Ertürk, 1974). Bunun yanı sıra belli amaçlar doğrultusunda kalıcı davranışların oluşturulması sürecinde bireysel ve çevresel etmenlerinde rol oynadığı bilinmektedir (Malkoç ve Kaya, 2015). Bu süreçte rol oynayan etmenlerden birisi de eğitimin gerçekleştiği fiziksel ortamdır. Öğretim yaygın olarak okullarda gerçekleştirilmektedir. Okul kısaca öğrencilere önceden tasarlanmış eğitsel amaçlara ulaşmak için gereken davranışı planlı bir süreç içinde ve belli bir sürede kazandıran kurum olarak tanımlanabilir (Başaran, 2008). Okullarda öğretimin gerçekleştirilebileceği pek çok ortam olmakla beraber gerçek yaşam durumlarını ve zengin uyaranları içeren okul dışı ortamların da öğretim amaçlı kullanımı gitgide yaygınlaşmaktadır. MEB (2009) okul dışı ortamlarda gerçekleştirilebilecek etkinlerin önemini vurgulamaktadır.

“Öğretmen, inceleme gezilerine önem vermelidir. Bu geziler Pazar yerine, resmi dairelere, fabrikalara, sergilere, arkeolojik kazılara, atölyelere, müzelere ve tarihi mekânlara yönelik olabilir. Bu geziler, sadece eğlenceli bir gün geçirme olarak düşünülmemeli, her aşaması planlanmalı ve değerlendirilmelidir. Bu tür etkinliklerle öğrencilerin dinleme, okuma, konuşma ve özellikle yazma becerileri geliştirilmelidir.”

Derslik dışı öğretim etkinliklerini en etkin gerçekleştirilebileceği ortamlardan bir tanesi de müzelerdir. Müze, Allan (1963) tarafından, koleksiyonların, inceleme, etüt ve zevk almak amacıyla yerleştirildiği bina olarak tanımlanmaktadır. Ancak Mardan (1996) müzeleri daha çağdaş bir yaklaşımla ele almıştır. Mardan müzeleri toplumun gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana veya yaşadığı çevreye tanıklık etmiş malzemelerin üzerinde araştırmalar yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen kar düşüncesinden bağımsız ve sürekliliği olan bir kurum olarak tanımlamıştır. Önder Abacı ve Kamaraj (2009) okulların öğrenme-öğretim denilince akla gelen tek kurum olma önceliğini ve özelliğini yitirdiğini ve farklı öğrenme tekniklerinden ve öğrenme için farklı ortamlardan yararlanmanın eğitimin sürecindeki önemini vurgulamıştır. Atagök (1985) müzelerin aynı zamanda yaygın eğitim kurumları olduğunu belirterek müzelerin toplumun bilimsel ve kültürel geçmişini yansıtan ve geleceğini biçimleyecek öğeleri araştıran, toplayan ve koruyan, sergileyen, belgeleyen, yaşatan ve yönlendiren yaygın bir eğitim kurumu olduğunun altını çizmiştir. Uluslararası Müzeler Konseyi (International Council of Museums, ICOM) müze tanımında eğitim amacına yer vermiştir. ICOM (2007) da müzelerin eğitim amaçlı kullanımının önemini vurgulamıştır. Bu bağlamda müzelerin eğitim amaçlı kullanımı ve bunun nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin öğretmenlerin ve müze çalışanlarının bilgilendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

18 ve 19. Yüzyıl süresince özellikle İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri’nde bazı müzelerde eğitim etkinliklerine yer verilmiş ancak sistematik anlamda müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması 20. yüzyılın ikinci yarısında gerçekleştirilmiştir (Adams, 1989). Türkiye’de ise müzelerin eğitim amaçlı kullanımına ilişkin 1920’li yıllarda bazı çalışmalar başlamış 1926 yılındaki İlköğretim Programında müze ve eski eserlerin öğretimde kullanımının önemi vurgulanmıştır. Uluslararası Müzeler Konseyi Türkiye Milli Komitesi 1962 yılında müzelerden geniş çaplı olarak eğitimde sürdürülebilir biçimde nasıl yararlanılacağı etraflıca tartışıldığı bir seminer düzenlemiştir (Ata, 2002). 1980’li yılların

sonunda ise okul müzelerine ilişkin yönerge yayınlanmış ve müzede eğitimin önemi Milli Eğitimin Şuralarında vurgulanmıştır (Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2015). 1990'lı yıllardan itibaren müzelerde eğitim amaçlı çocuk birimleri açılmış, öğretim programlarında müzede eğitimin önemi belirtilmiştir. Türkiye'de farklı Üniversitelerde müze bilimine yönelik yüksek lisans programları vardır. Ancak Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müze Eğitimi Anabilim Dalı 1997 yılında kurulan ve hem tezli hem de tezsiz müze eğitimi yüksek lisans öğrenimi olanağı sunan tek programdır. Programda 1997'den beri Türk ve Dünya müzelerinde öğretimin alternatif ve çağdaş yöntemlerle nasıl gerçekleştirildiğine ilişkin eğitim verilmektedir.

Müzelerin eğitim ve öğretimde kullanılmasına ilişkin ulusal ve uluslararası çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmiştir. (Hein, 1998; Gerçek, 1999; Rosenzweig 2000; Falk ve Dierking 2000; Sheppard, 2001; Maccario, 2002; Wunder, 2002; Güleç ve Alkış, 2003; Uğur, 2004; Demir, 2005; Kuşan, 2005; Erim, 2005; Akmehmet ve Ödekan, 2006; Çulha, 2006; Marcus, 2007; Bozdoğan, 2007; Akyüz, 2009; Filiz, 2010). Yapılan tüm bu çalışmalar sonucunda müzede gerçekleştirilen öğretimin nasıl olması gerektiği belirtilmiş ve öğretim sürecine katkıları çeşitli boyutlarda irdelenmiştir.

Öğretim sürecinin en önemli unsurlarından birisi de ölçme ve değerlendirme etkinlikleridir. Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanıldığı durumlarda da ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin sistematik ve planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ancak ulusal ve uluslararası yazın incelendiğinde müzelerin eğitim ortamı olarak kullanıldığında ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğine ilişkin çalışmaların bulunmadığı belirlenmiştir. Müzelerde ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin hangi durumda nasıl gerçekleştirileceği, ne tür ölçme araçlarının kullanılacağı, öğretmenlerin ve müze çalışanlarının bu süreçte nelere dikkat etmesi gerektiği gibi boyutlarda uygulayıcılara yol gösterecek bir çalışmanın alandaki eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda bu çalışma ile müzelerin eğitim ortamı olarak kullanıldığı durumlarda ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin müze çalışanlarına ve uygulayıcılara yol gösterici nitelikteki bilgilerin derlenerek sunulması amaçlanmıştır. Çalışmanın ileriki kısımlarında müzelerde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerine ilişkin temel yaklaşımlar, bu süreçteki öğretmen ve müze çalışanlarının görevleri, kullanılacak ölçme araçları, uygulama sürecine ilişkin pratik öneriler örnekler ile desteklenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

Müzelerde Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarının Genel Yapısı

Öğrenci başarısı hakkında doğru belirlemeler yapmak eğitim-öğretim sürecinde önemli bir yer tutar. Nitelikli bir ölçme ve değerlendirme öğretimin yadsınamaz bir tamamlayıcısı ve besleyicisidir. Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanıldığı durumlarda da öğretmen ve sorumlu müze çalışanları tarafından bazı ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin gerçekleştirilmesi sürecin önemli bir tamamlayıcısı olacaktır. Ancak müzelerde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinlikleri doğal olarak okullarda gerçekleştirilenlerden belli boyutlarda farklılaşacaktır.

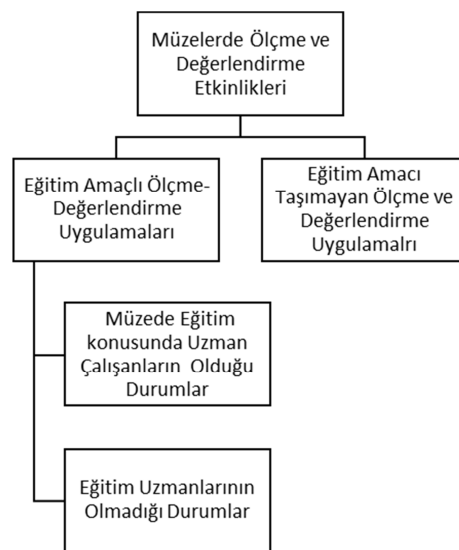
Müzeler okullar gibi özel olarak öğrenme için tasarlanmış ortamlar değildir. Öğrencilerin oturmaları için sıralar, tahta, projeksiyon cihazı gibi öğrenmeyi kolaylaştırabilecek ekipmanlar her zaman bulunmamaktadır. Bu bağlamda müzelerde öğretim ve dolayısı ile ölçme ve değerlendirme etkinliklerini gerçekleştirmek okullarından bazı farklılıklar içerecektir. Bu farklılıkların en temelinde ise müzelerde yapılacak- ölçme ve değerlendirme; etkinliklerinin dayandığı felsefe yer almaktadır. Çünkü müzelerde okullarda

olduğu gibi öğrencinin başarılı veya başarısız olması söz konusu olmamakla birlikte temel amaç öğrenmeye katkı sağlamaktır.

Çalışmada öncelikli olarak müzelerde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin dayandığı temel felsefe ve ilkeler kısaca açıklanmıştır. Bunlardan en önemlisi gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin **yargılayıcı değil yol gösterici olmasıdır**. Bu bağlamda gerçekleştirilecek etkinlikler ile öğrencilerin başarı düzeylerine göre sınıflandırılması veya sıralanması söz konusu olmayacaktır. Diğer önemli bir ilke ise değerlendirme etkinliklerinin **sürece odaklı** olmasıdır. Yapılacak olan ölçme ve değerlendirme etkinlikleri sonucun yanı sıra öğrencilerin müze eğitimi sürecindeki gelişim aşamalarına da odaklanmaktadır. Öğrenci gelişimi müze öncesinde, müzede ve müze sonrasında çeşitli tekniklerle gözlenmekte ve izlenmektedir. Burada temel amaç eğitim öncesi, sırası ve sonrasında öğrenciyi iyi tanıyıp gelişimine katkı sağlamaktır. **Üst düzey zihinsel süreçlere odaklanması** ise diğer bir ilkedir. Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanıldığı durumlarda performans ve gerçek yaşam durumlarına dayalı değerlendirme etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. Bu değerlendirme etkinlikleri öğrencinin öğrendiği bilgiyi ya da beceriyi olduğu gibi kullanmasından öte yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme gibi üst düzey zihinsel süreçleri gerçek yaşamda ya da gerçek yaşama benzer durumlarda kullanmasını gerektirmektedir. Çağdaş bir eğitim sistemi öğretmen, öğrenci ve veli üçlüsünü en uygun düzeyde bir araya getiren ve etkileşimini üst seviyelere çıkaran bir yapıyı gerektirmektedir. Bu nedenle gerekli olduğu zamanlarda **öğrencilerin ve velilerin de değerlendirme sürecine katılması** müzelerde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin temel ilkeleri içerisinde yer almaktadır. Son olarak da gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme etkinlikleri ile **okul öğrenmeleri ile ilişkili** becerilere yönelik belirlemelerin yapılması okul ve müzeler arasındaki bağı kuvvetlendirecektir. Müzelerde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinlikleri yukarıda belirtilen ilkeler çerçevesinde tasarlanmalı ve uygulamaya geçirilmelidir.

Müzelerde Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları Hangi Durumlarda Gerçekleştirilir?

Genel anlamda müzelerde gerçekleştirilebilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerini iki farklı boyutta sınıflandırabiliriz. Bu sınıflamaya ilişkin görsel şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1: Müzelerde gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme etkinliklerine ilişkin sınıflama

Şekil 1’de görüldüğü gibi ölçme ve değerlendirme etkinlikleri eğitim amacı taşıyıp taşıyamamasına göre farklılaşabilir. Müzeler bir eğitim ortamı olarak kullanılmadığı durumlarda da müze çalışanlarının gerçekleştirebilecekleri ölçme ve değerlendirme etkinlikleri mevcuttur. Müzelerde eğitim amacı taşımayan ölçme ve değerlendirme uygulamaları da sık sık gerçekleştirilir. Bu boyut özellikle ziyaretçi profilinin, ziyaretçilerin memnuniyet düzeylerinin, ilgilerinin, beklentilerinin vb. belirlenmesi için anket geliştirip uygulama sürecini kapsar. Bunların yanı sıra müze çalışanların iş performansını ve işe başvuru sürecindeki aday müze çalışanlarının işe uygunluğunu değerlendirmek için de ölçme ve değerlendirme etkinlikleri gerçekleştirilebilir. Ancak bu çalışmada müzelerin eğitim ortamı olarak kullanıldığı durumlardaki ölçme ve değerlendirme etkinlikleri üzerinde durulacaktır.

Eğitim amaçlı gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme etkinlikleri ise müzelerde eğitim uzmanının olup olmadığı durumlara göre farklılaşabilmektedir. Bir öğretmen öğrencileri ile eğitim amacıyla bir müzeyi ziyaret etmek istediği zaman müzedeki eğitim uzmanları ile işbirliği içerisinde çalışması gerekmektedir. Eğer müzede eğitim konusunda bir uzman yok ise planlamanın bu boyut dikkate alınarak yapılması yerinde olacaktır.

Eğitim Amaçlı Gerçekleştirilen Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları

Eğitim ve öğretim etkinliklerinin çıktıları rastlantılara bırakılmayacak kadar önemlidir ve bu nedenle öğretim sürecinin her aşamasının sistematik bir şekilde planlanması gerekmektedir. Müzede gerçekleştirilecek eğitim etkinlikleri bağlamında ölçme ve değerlendirme boyutunun da planlı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Eğer müzede eğitim konusunda uzman çalışanlar var ise öğretim sürecinin diğer aşamaları gibi ölçme ve değerlendirme uygulamaları da oldukça planlı bir yapı içerir. Aynı öğretim etkinliklerinde olduğu gibi ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin de müze öncesi, müzede ve müze sonrası olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Müze öncesinde öğretmen müze eğitmeni ile bağlantı kurup eğitimde ele alınacak konu ve zihinsel süreçler (yaratıcılık, eleştirel düşünme vb.) hakkında belirlemeler yapmalıdır. Bu süreç gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin hangi becerilere odaklı olacağını belirlemesine katkı sağlar. Başka bir ifade ile öğretim süreci boyunca ve sonunda ölçülmesi amaçlanan özelliklerin neler olması gerektiğine ilişkin kararlar alınır. Bu özellikler bilişsel olabileceği gibi duyuşsal veya devinimsel de olabilir. Ama üzerinde durulması gereken nokta şudur ki daha önce de belirtildiği gibi ölçülmesi amaçlanan bilişsel özelliklerin üst düzey zihinsel süreçleri içermesidir. Bunun yanı sıra ölçülecek özelliklerin okul öğrenmeleri ile de ilişkili olması gerekmektedir. Bu aşamada öğretmen müzeyi ziyaret edip öğretim ve değerlendirme etkinliklerinin nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin planlamalar yapmalıdır.

Müze öncesinde öğretmenin, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemeye yönelik ölçme-değerlendirme uygulamaları yapması gerekmektedir. Planlanan öğretim etkinliği çerçevesinde öğrencilerin ön bilgilerine ilişkin belirlemelerin yapılması önemli bir boyuttur. Öğretmen bu veriye müfredat gereği daha önceden yapmış olduğu sınav sonuçlarına dayalı olarak ulaşabileceği gibi müze gezisine yönelik yeni bir ölçme ve değerlendirme etkinliği de tasarlayabilir. Ancak bu aşamada öğrencide kaygı uyandırabilecek geleneksel kâğıt kalem testlerinin kullanılmaması daha uygun olacaktır. Müze gezisinden bir hafta önce öğrenciye eğitim etkinliği gerçekleştirilecek müzeye yönelik araştırmaya dönük bir performans görevi veya sınıf içerisinde sınırlandırılmış bir performans görevi verilebilir. Eğer öğretmenin bahsedilen bu etkinlikleri çeşitli nedenlerden dolayı gerçekleştirmeye zamanı olmaz ise sınıf içerisinde öğrencilere sözel olarak soracağı sorular ile bir takım belirlemeler yapabilir. Doğal olarak öğretmenin tüm öğrencilere ayrı ayrı soru sorma olanağı olmayacaktır. Ancak öğretmen sınıfın hazır bulunuşluk düzeyine ilişkin genel bir fikre sahip olacaktır.

Bunun yanı sıra öğrencilerden müzede gerçekleştirilecek öğretim etkinliğine ilişkin beklenti ve görüşlerini yazmalarının istenmesi de öğretmene önemli bulgular sunacaktır.

Müzedede kısmında ise öğretim etkinliği devam ederken bazı ölçme ve değerlendirme etkinlikleri gerçekleştirilir. Bu süreçte müzedeki eğitim uzmanı hem öğretim hem de ölçme ve değerlendirme etkinlikleri sürecinde öğretmene yardımcı olacaktır. Eğitim uzmanı müzede eğitim konusunda uzmanlaşmış ise öğretim sürecine yönelik asıl sorumluluğu üstlenmesi ve öğretmenin daha pasif bir rolde kalarak eğitim uzmanına yardımcı olması daha yerinde olacaktır. Bu aşamada gerçekleştirilecek değerlendirme etkinliklerinin öğretim etkinlikleri ile iç içe olması gerekmektedir. Başka bir ifade ile gerçekleştirilen etkinlik hem öğretim hem de ölçme ve değerlendirme boyutlarını içerisinde barındırmalıdır. Müze gezisi sürecinde bir takım kâğıt kalem testlerinin kullanılması müzelerde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin temel felsefesine aykırı olmakla beraber pratik olarak uygulanması da mümkün değildir. Bu nedenle öğretim etkinlikleri ile bütünleşmiş performansa dayalı uygulamaların yapılması gerekmektedir.

Müzedede aşamasında öğretmen veya eğitim uzmanı gözlemlerine dayalı olarak bir takım belirlemeler yapabilecektir. Doğal olarak her öğrenciyi her zaman gözlemlemek ve bir takım formları doldurmak mümkün olmayacaktır. Bu noktada her öğrenci bireysel olarak bir etkinlik yaptığı durumlarda gözlemlerin yapılması daha uygun olacaktır. Dikkat edilmesi gereken en önemli boyutlardan birisi ölçme ve değerlendirme sürecini formlara ve kâğıtlara boğmamaktır. Öğretmen gözlemlerini yaparken bazı formlardan faydalanabilir veya bir gözlemini form kullanmadan yapılandırılmamış bir biçimde not edebilir. Her öğrencinin sürekli değerlendirilmesi gibi bir zorunluluk söz konusu değildir ve bu pratik olarak da mümkün değildir. Önemli olan öğretim sürecine ilişkin genel bir fikir sahibi olmak ve belli özellikleri bakımından ön plana çıkan öğrencileri tespit etmektedir.

Müzedede gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme etkinliklerinde tek paydaş öğretmen veya müzede çalışan eğitim uzmanı değildir. Öğrenciler ve uygun olduğu durumlarda veliler de değerlendirme sürecine dahil olabilir. Özellikle öğretim sürecinde öğrencilerin bireysel bir etkinlik gerçekleştirmediği durumlarda öğretmenin tüm öğrencileri gözlemlemesi ve değerlendirmesi mümkün olmayacaktır. Bu noktada diğer paydaşların sürece dahil olması gerekmektedir. Örneğin küçük yaş grupları için veliler de eğitim etkinliğine katılabilir ve her veli kendi çocuğuna ilişkin bazı gözlemler yapıp gerekli formları doldurabilir. Bu noktada öznel değerlendirmelerin yapılması söz konusu olabilir. Ancak amaç öğrencileri sınıflamak veya sıralamak olmadığı için velilerin öznel değerlendirmelerde bulunma olasılıkları azalacaktır. Öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri ise gerçekleştirilebilecek bir diğer etkinliktir. Öz değerlendirme, öğrencilerin öğrenme sürecinde gerçekleştirdikleri çalışmalarını öğretmen ya da öğrenciler tarafından belirlenmiş ölçütler doğrultusunda değerlendirmelerini ve öğrenmeleri hakkında kendi kararlarını vermelerini içerir (Noonan ve Randy, 2005; Ross, 2006). Öğrenciler bu sayede güçlü ve zayıf yönlerini fark edebilmekte, kendileri hakkında bakış açısı geliştirebilmektedirler (Teh,2006). Öz değerlendirme etkinlikleri bir takım formlar aracılığı ile yapılabilmekle beraber zamanın kısıtlı olduğu veya çevresel etmenlerin uygun olmadığı durumlarda öğrencilerden öz değerlendirme etkinliğini sözel olarak yapmaları istenebilir. Öz değerlendirme etkinlikleri sonucunda bazen çok önemli veriler elde edilmekle beraber bazı durumlarda ise öğrenciler öznel davranabilir. Önemli olan öğrencinin değerlendirme sürecine katılmasının sağlanmak ve kendi güçlü ve zayıf yönlerini görebilmeleri için onlara fırsat vermektir.

Müze sonrası aşamasında ise müze eğitimi tamamlandıktan sonra öğretmen yapılan eğitimin etkinliğine ilişkin ölçme-değerlendirme uygulamalarını gerçekleştirir. Ancak bu süreç içerisinde müzede eğitim uzmanı öğretmenle bağlantı içerisinde olmalıdır. Karşılıklı yapılacak görüşmeler ile gerçekleştirilen eğitimin eksik ve güçlü yanları tartışılmalı ve bir

sonraki eğitim için planlamalar yapılmalıdır. Müzede eğitim uzmanı veli ile de bağlantı içinde olup sürece ilişkin görüşlerini almalı ve velileri yapılan ve yapılacak eğitimler hakkında bilgilendirmelidir. Müze sonrasında sürecin asıl sorumlusu öğretmendir. Öğretmen bu aşamada öğrencilere müzede gerçekleştirilen eğitimin içeriğine yönelik araştırmaya dayalı veya sınırlandırılmış performans görevleri verebilir. Ancak alt düzey zihinsel süreçleri ölçmeyi amaçlayan geleneksel kağıt kalem testlerini kullanması uygun olmayacaktır.

Müze öncesinde, müzede ve müze sonrasında gerçekleştirilebilecek ölçme ve değerlendirme etkinlikleri çizelge 1 'de sunulmuştur.

Çizelge 1: Müzelerde gerçekleştirilebilecek ölçme ve değerlendirme etkinlikleri

	Ölçme ve Değerlendirme Etkinliğinin Amacı	Kullanılabilecek Ölçme Araçları	Değerlendirmeye katılabilecek Paydaşlar	Sorumlu Paydaş
Müze Öncesi	Öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyini belirlemek. Öğrencinin ilgi ve motivasyonunu artırmak.	Araştırmaya dayalı ve sınırlandırılmış performans görevleri. Müfredat gereği daha önceden uygulanan sınavlardan elde edilen veriler.	Öğretmen Öğrenci	Öğretmen
Müzede	Eğitim etkinliği sürecinde öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel gelişimine yönelik belirlemeler yapmak.	Öğretim ve değerlendirmenin içi içe olduğu performansa dayalı etkinlikler, dereceli puanlama anahtarları, kontrol listeleri, öz, akran değerlendirme formları	Müze Eğitim Uzmanı Öğretmen Öğrenci Veli	Müze Eğitim Uzmanı (Eğer müzede bir eğitim uzmanı yoksa öğretmen)
Müze sonrası	Etkinlik sonucunda öğrencide meydana gelen bilişsel, duyuşsal ve devinimsel davranış değişikliklerine ilişkin belirlemeler yapmak.	Araştırmaya dayalı / sınırlandırılmış performans görevleri, günlükler, öz-akran değerlendirme formları	Öğretmen Öğrenci	Öğretmen

Çizelge 1'de de vurgulandığı gibi müze öncesinde gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin temel amacı öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini belirleme ve müze etkinliklerine yönelik motivasyonlarını artırmaktadır. Bu nedenle müze öncesinde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliğinin öğrencilerin ilgisini çekecek ve yapılacak eğitime yönelik motivasyonlarını artıracak bir yapıda tasarlanması yerinde olacaktır.

Aşağıda müze öncesi ve sonrası aşamalarında gerçekleştirilebilecek ölçme ve değerlendirme uygulamasına ilişkin iki örnek sunulmuştur. Müzede aşamasında uygulanacak

ölçme ve değerlendirme etkinliği öğretim etkinliğinin bir parçasıdır ve öğretim etkinliği ayrıntılı açıklanmadan örneklendirilmesi zordur. Bu nedenle müzede aşamasında gerçekleştirilebilecek ölçme ve değerlendirme etkinliğine ilişkin ayrıntılı bir örnek bu çalışmada verilememiştir. Müze öncesinde gerçekleştirilebilecek kurgusal bir durum üzerinden örnek bir ölçme ve değerlendirme uygulaması aşağıda sunulmuştur.

Örnek Uygulama – Müze Öncesi Aşama

4. Sınıf düzeyinde bir grup öğrencinin öğretmenleri ile Ankara Üniversitesi Oyuncak Müzesine eğitim amaçlı bir ziyaret gerçekleştireceklerini düşünelim. Bu aşamada öğretmenin öncelikli olarak yapması gereken Ankara Üniversitesi Oyuncak Müzesi eğitim uzmanları ile görüşüp gerçekleştirilecek etkinlik ile hangi zihinsel, duyuşsal veya devenirsöz özelliklerin geliştirilmesi gerektiğine ilişkin belirleme yapmaktır. Şimdilik bu özelliklerin “yaratıcı düşünme”, “empati kurma” “eleştirel düşünme”, “geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki bağlantıları kurabilme” olduğunu varsayalım. Bu noktadan sonra öğretmen müze öncesinde bir ölçme ve değerlendirme etkinliği gerçekleştirmek durumundadır. Aşağıda öğretmenin bu amaçla uygulayabileceği bir sınırlandırılmış performans görevi örneği verilmiştir. Bir performans görevi kimlik, problem durumu, yönerge ve değerlendirme olmak üzere dört bölümden oluşur ve bir bütün olarak düşünülmesi gerekir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2014).

Örnek 1: Müze öncesi aşamada uygulanabilecek sınırlandırılmış performans görevi ve dereceli puanlama anahtarı örneği

Ders	Sınıf Düzeyi	Zihinsel/Duyuşsal Süreç	Değerlendirme Yolu
Sosyal Bilgiler	4. sınıf	Yaratıcı düşünme, Empati Kurma	Dereceli Puanlama Anahtarı- öğretmen değerlendirme
PROBLEM DURUMU			
<p>Sevgili öğrenciler,</p> <p>Hepinizin evinde oynamaktan keyif aldığınız oyuncaklarınız vardır. En çok sevdiğiniz oyuncakınızı düşünün. Bu bir araba, bebek veya sevdiğiniz herhangi bir oyuncakınız olabilir. Bir sabah uyandığınızda oyuncakınızın canlandığını gördünüz. Oyuncakınız kendi başına hareket ediyor ve sizinle konuşuyor. Artık onun da biz insanlar gibi duyguları var. Örneğin; Onunla oynanmadığı zaman veya onu kırdığınız zaman üzülebilir. Kim bilir belki de gece ona sarılarak uyumanız onu çok mutlu ediyordur. Eminim ona sormak isteyeceğiniz pek çok şey vardır. Haydi, şimdi oyuncakımızla sohbet edelim.</p> <p>En sevdiğim Oyuncakım: _____</p> <p>Oyuncağıma soracağım 3 soru</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. <p>Oyuncağımın bu sorulara verdiği cevaplar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. <p>Son olarak yaptığımız çalışmayı arkadaşlarımıza ve öğretmenimize kısaca sunalım.</p>			
YÖNERGE			
<ul style="list-style-type: none"> • Çalışmanızı 2 ders saati içerisinde tamamlayınız. • Bu süreçte istediğiniz kaynaktan yararlanabilir veya öğretmeninize sorular sorabilirsiniz. Ancak sınıf düzenini bozacak şekilde çok gürültü yapmamanız gerekmektedir. • Sunumunuzu 3 dakika içerisinde tamamlamalısınız. • Çalışmanızın değerlendirilmesinde kullanılacak ölçütler dereceli puanlama anahtarında verilmiştir. 			

Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı – Öğretmen Değerlendirme

Ölçütler	Performans Düzeyi		
	Geliştirilmeli	İyi	Çok İyi
Yaratıcı Düşünme	Öğrencinin belirlediği soru ve cevaplar benzerlerinin aynısı ve sıradan	Öğrencinin belirlediği soru ve cevaplar benzerlerinden esinlenerek oluşturulmuş.	Öğrencinin belirlediği soru ve cevaplar benzerlerinden çok farklı ve özgün.
Empati Kurma	Öğrencinin soru cevaplarının büyük çoğunluğu olayları sadece kendi bakış açısı ile değerlendirdiğini göstermektedir.	Öğrencinin bazı soru ve cevapları olayları başkalarının bakış açısıyla değerlendirebildiğini gösterirken bazıları kendi bakış açısı ile değerlendirilmiştir.	Öğrencinin soru ve cevapları yüksek düzeyde empati kurabildiğinin ve başkasının bakış açısı ile olayları değerlendirebildiğini göstermektedir.
İletişim Becerisi	Öğrencinin sunumu etkili ve anlaşılır değildi.	Öğrenci çalışmasını kısmen iyi bir ses tonu ve özgüvenle sundu.	Öğrenci çalışmasını tereddüt etmeden anlaşılır ve iyi bir ses tonu ile öz güvenli bir şekilde sundu.

Yukarıda sınırlandırılmış performans görevi ve değerlendirilmesinde kullanılacak bir dereceli puanlama anahtarı sunulmuştur. Bu süreçte dereceleme ölçeği, kontrol listeleri gibi araçlardan da faydalanılabilir. Performans görevlerinin değerlendirilmesinde kullanılan puanlama araçları hakkında ayrıntılı bilgi için okuyucular Haladyna (1997) ve Kutlu, Doğan ve Karakaya (2014) kaynaklarına ulaşabilirler.

Bu örnek etkinlik koşullara göre farklı şekillerde de gerçekleştirilebilir. Örneğin öğretmen zamanı etkin kullanma adına bu etkinliği öğrencilere sözel olarak yaptırabilir. Akabinde ise diğer öğrencilere arkadaşlarının verdiği yanıtlara ilişkin görüşlerini belirtmelerini isteyerek bir akran değerlendirme çalışması gerçekleştirebilir. Bu süreçte öğretmen öğrencilerin arkadaşlarını yargılayıcı ve küçük düşürücü ifadeler kullanmamaları konusunda yönlendirici olmalıdır. Etkinlik sonrasında müzede gerçekleştirilecek öğretim etkinliği için öğrencilerin zihinsel ve duyuşsal olarak hazır olmaları ve motivasyonlarının artması beklenir. Son olarak öğretmen gerçekleştirilecek müze gezisi ve içeriği hakkında bilgiler verip öğrencilerin yaptıkları değerlendirme etkinliği ve müze gezisi arasındaki ilişkiyi kurmalarını sağlamalıdır.

Müze öncesi aşamada performans görevi tamamlandıktan sonra öğrencilere gerçekleştirilecek olan müze gezisine ilişkin beklentilerinin ve bu geziye ilişkin merak ettikleri şeylerin neler olduğunu belirtecekleri bir form verilebilir. Örnek bir form aşağıda verilmiştir.

Örnek 2: Müze öncesi aşamada uygulanabilecek müze gezisi öncesi öğrenci görüş formu

MÜZE GEZİSİ ÖNCESİ GÖRÜŞ FORMU
Yapılacak olan müze gezisine ilişkin beklentilerim:
Müze gezisinde en çok merak ettiğim şey:
Müze gezisi sürecinde olmasını en çok istediğim şey:
Müze gezisi sürecinde olmasını hiç istemediğim şey:

Bu formdan elde edilen bulgular müzedeki öğretim etkinliğinin tasarlanmasında kullanılabilir. Ayrıca müze sonrası aşamada da benzer formlar uygulanıp öğrencilerin müze gezisi öncesi ve sonrasındaki görüşlerinin karşılaştırılması yapılabilir.

Müzedede aşamasında ise planlandığı şeklinde öğretim etkinliği gerçekleştirilir. Daha önce de vurgulandığı gibi müzelerde gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinlikleri bağımsız değildir ve öğretim etkinliğinin bir parçası olarak ele alınmalıdır. Bu aşamada öğretim etkinliği devam ederken öğrenci davranışlarına ilişkin gözlemler yapılabilir. Müzede gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinliğine ilişkin örnek öğretim etkinliğinden bağımsız gerçekleştirilemeyeceği için ayrıntılı bir şekilde sunulamamıştır. Müze sonrası aşamada uygulanabilecek bir sınırlandırılmış performans görevi örneği aşağıda sunulmuştur.

Örnek Uygulama – Müze Sonrası Aşama

Müze öncesinde ve müzede gerçekleştirilen etkinliklerin devamı niteliğinde bir sınırlandırılmış performans görevi aşağıda sunulmuştur. Bu performans görevi müze öncesinde uygulanana benzemekle beraber farklı zihinsel süreçler ve değerlendirme yolları içermektedir.

Örnek 3: Müze sonrası aşamada uygulanabilecek sınırlandırılmış performans görevi ve dereceli puanlama anahtarı ve öz değerlendirme formu örneği

Ders	Sınıf Düzeyi	Zihinsel/Duyuşsal Süreç	Değerlendirme Yolu
Sosyal Bilgiler	4. sınıf	Yaratıcı düşünme, Eleştirel Düşünme	Dereceli Puanlama Anahtarı- öğretmen değerlendirme Öz değerlendirme
PROBLEM DURUMU			
<p>Sevgili öğrenciler,</p> <p>Ankara Üniversitesi Oyuncak müzesini gezdiniz ve babalarınızın, dedelerinizin oynadığı oyuncakları gördünüz.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Şu anda oynadığınız oyuncaklar ile oyuncak müzesinde gördüğünüz eski oyuncaklar arasında ne gibi benzerlikler ve farklılıklar var? 2. Sizce gelecekte çocuklar nasıl oyuncaklarla oynayacaklar? Bu oyuncakların sizin oynadığınız oyuncaklar ile ne gibi benzerlik ve farklılıkları var. 3. 100 sene sonra çocukların oynayacağını düşündüğünüz bir oyuncağın resmini çizin ve o oyuncağın özelliklerini çizdiğiniz resim üzerinde yazarak belirtin. 			
YÖNERGE			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışmanızı iki ders saati içerisinde tamamlamalısınız. 2. Çalışmanızı yaparken istediğiniz yazılı ve görsel kaynaktan faydalanabilirsiniz. Ancak sınıf düzenini bozacak şekilde çok gürültü yapmamanız gerekmektedir. 3. Çalışmanızın değerlendirilmesinde kullanılacak ölçütler dereceli puanlama anahtarında verilmiştir. 4. Çalışmanızı değerlendirebilmeniz için bir öz değerlendirme formu da bulunmaktadır. 			

Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı – Öğretmen Değerlendirme

Ölçütler	Performans Düzeyi		
	Geliştirilmeli	İyi	Çok İyi
Bağlantı kurma 1	Geçmişteki ve bugünkü oyuncaklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar eksik belirtilmiş ve hatalı.	Geçmişteki ve bugünkü oyuncaklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar belirtilmiş ancak bazıları hatalı.	Geçmişteki ve bugünkü oyuncaklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar doğru bir şekilde belirtilmiş.
Bağlantı kurma 2	Bugünkü ve gelecekte olacağı düşünülen oyuncaklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar eksik belirtilmiş ve hatalı.	Bugünkü ve gelecekte olacağı düşünülen oyuncaklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar belirtilmiş ancak bazıları hatalı.	Bugünkü ve gelecekte olacağı düşünülen oyuncaklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar doğru bir şekilde belirtilmiş.
Yaratıcı Düşünme	Gelecekte olacağı düşünülen ve resmi çizilen oyuncak sıradan ve benzerlerinin aynısı.	Gelecekte olacağı düşünülen ve resmi çizilen oyuncak benzerlerinden esinlenerek kurgulanmış.	Gelecekte olacağı düşünülen ve resmi çizilen oyuncak özgün ve benzerlerinden farklı.
Betimleme	Çizilen oyuncağın özelliklerine ilişkin yapılan açıklamalar çok eksik ve yüzeysel.	Çizilen oyuncağın özelliklerine ilişkin yapılan açıklamalar biraz yüzeysel ve bazı ayrıntılar eksik.	Çizilen oyuncağın özelliklerine ilişkin yapılan açıklamalar ayrıntılı ve yeterli.
<u>Geri Bildirim</u>			
Öğrencinin çalışmasının güçlü yanları:			
Öğrencinin çalışmasının geliştirilmesi gereken yanları:			
Eğer varsa değerlendirme ölçütleri arasında yer almayan ancak öğrencinin gösterdiği dikkat çekici performans:			

Öz Değerlendirme Formu

<p>Sevgili öğrenciler,</p> <p>Sizden gerçekleştirmiş olduğunuz sınırlandırılmış performans görevi sonrasında kendi performansınızı değerlendirmeniz istenmektedir. Bu nedenle aşağıdaki formu gerçek düşüncenizi yansıtacak şekilde doldurmanız gerekmektedir.</p> <p>Bu çalışmada en başarılı olduğum yönlerim:</p> <p>Bu çalışmayı yaparken en çok hoşuma giden kısım:</p> <p>Bu çalışmayı yaparken en çok zorlandığım kısım:</p> <p>Bu çalışmaya benzer çalışmalar yaparken dikkat edeceğim noktalar:</p>
--

Yukarıda verilen örnek sınırlandırılmış performans görevi müze sonrası aşamada sınıfta gerçekleştirilmek üzere tasarlanmıştır. Bu performans görevi ile 4. Sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme zihinsel süreçlerine yönelik belirleme yapılması amaçlanmıştır. Performans görevi öğretmen değerlendirmesinde kullanılacak dereceli puanlama anahtarının yanı sıra bir de öz değerlendirme formuna sahiptir. Öz değerlendirme formu örnekte olduğu gibi açık uçlu sorulardan oluşabileceği gibi kontrol listesi veya dereceleme ölçeği şeklinde de tasarlanabilir. Müze sonrası aşamada müze öncesinde öğrencilere uygulanan “Müze gezisi öncesi görüş formu”na benzer yapıya sahip “müze gezisi sonrası görüş formu” öğrencilere uygulanıp önemli bulgular elde edilebilir. Örnek bir “müze gezisi sonrası görüş formu” aşağıda sunulmuştur.

Örnek 4: Müze sonrası aşamada uygulanabilecek müze gezisi öğrenci görüş formu

MÜZE GEZİSİ SONRASI GÖRÜŞ FORMU
Müze gezisinde en çok hoşlandığım şey:
Müze gezisi sürecinde en az hoşlandığım şey:
Müze gezisi sürecinde olmasını hiç istemediğim şey:
Bir dahaki müze gezisinde olmasını istediğim şey:

Ayrıca gerçekleştirilen tüm müze gezilerinde çeşitli yollarla elde edilen öğrenci çalışmalarının ve öğrencilere ait verilerinin portfolyolarda sistematik bir şekilde muhafaza edilmesi öğrenci gelişim sürecinin izlenmesi bağlamında önemli katkılar sağlayacaktır.

SONUÇ

Daha önce de belirtildiği gibi müzelerde gerçekleştirilecek öğretim etkinliği bağlamında gerçekleştirilecek ölçme ve değerlendirme etkinlikleri planlı ve programlı bir şekilde uygulanmalıdır. Bu süreç okullarda yaygın olarak gerçekleştirilen düzey belirlemeye dayalı değerlendirme (summative assessment) etkinliklerinden farklılaşmaktadır. Bunun farklılığın temelinde ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin dayandığı temel ilkeler yatmaktadır. Bu bağlamda müzelerin eğitim amaçlı kullanıldığı durumlarda ölçme ve değerlendirme etkinlikleri öğrencileri yargılamadan uzak, süreç ve sonuçtaki öğrenci gelişimini izleyen, sürece öğrenciler ve veliler dahil tüm paydaşları dahil deden, okul öğrenmeleri ile ilişkili ve üst düzey zihinsel süreçlere odaklı bir yapıya sahip olmalıdır.

Müzelerde gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinde olduğu gibi ölçme ve değerlendirme uygulamaları da müze öncesi, müzede ve müze sonrası olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilir. Müze öncesi aşamada temel amaç öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek ve yapılacak olan müze gezisine yönelik motivasyonlarını artırmaktır. Müzede aşamasında öğretim etkinliğinin bir parçası olarak ölçme ve değerlendirme uygulamaları gerçekleştirilir. Müze sonrası aşamasında ise öğretmen okulda süreci tamamlayıcı nitelikte bir ölçme ve değerlendirme etkinliği gerçekleştirir.

Tüm bu süreçlerde öğretmenler ve müze eğitim uzmanları sınırlandırılmış/araştırmaya dayalı performans görevleri, dereceli puanlama anahtarları, dereceleme ölçekleri, kontrol listeleri, portfolyolar gibi pek çok ölçme aracından faydalanabilirler. Ancak öğrencileri yargılama ve sıralama amacı taşıyan ve alt düzey zihinsel süreçlere odaklı kağıt kalem testlerinin kullanılması uygun olmayacaktır. Dikkat edilmesi gereken önemli boyutlardan

birisi de planlanan ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin pratik, öğretim süreci ile bütünleşik, öğrencide ve öğretmende bıkkınlık yaratmayacak bir şekilde hayata geçirilmesidir. Değerlendirme sürecinin kâğıt ve formlara boğulması ve pratikliğini yitirmesi müzede gerçekleştirilecek eğitim etkinliğinin tüm aşamalarına zarar verebilecektir. Bu nedenle öğretmen ve müze eğitim uzmanı mevcut koşullar bağlamında en uygun ölçme aracını kullanmalı ve gerektiğinde inisiyatif alarak süreci yönlendirebilmelidir (örneğin kâğıt-kalem şeklinde uygulanması planlanan bir öz değerlendirme etkinliğinin koşulların planlandığı gibi olmadığı durumda sözel olarak uygulanması).

Müzelerin eğitim ortamı olarak daha etkin kullanılabilmesi öncelikli olarak müze yöneticilerinin ve çalışanlarının müzelerin eğitim amaçlı kullanılabilmesine yönelik farkındalıklarının artırılmasına ve eğitimin müzelerin temel işlevlerinden biri olduğuna ilişkin bakış açısının kazandırılmasına bağlıdır. Bunun yanı sıra öğretmenlerin, müze çalışanlarının, öğrencilerin ve velilerin müzelerde gerçekleştirilecek öğretim ve ölçme ve değerlendirme etkinlikleri konusunda bilinçlenmesi yerinde olacaktır. Bu bağlamda okullarda ve müzelerde verilebilecek hizmet içi eğitimlerin yanı sıra üniversitelerin eğitim fakültelerinde ders dışı ortamların öğretim amaçlı kullanımına ve bu süreçte öğretim ve ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin nasıl gerçekleştirilebileceğine yönelik bilgi ve becerilerin ilgili dersler kapsamında öğretmen adaylarına kazandırılması yerinde olacaktır. Ayrıca alan yazında müzelerin eğitim amaçlı kullanımına ve bu süreçte gerçekleştirilebilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerine yönelik akademik yayınların ve çalışmaların artması önem teşkil etmektedir.

NOT: Bu makalenin yazılmasına temel oluşturan bilgi ve deneyimleri kazanmamda sağladıkları katkılardan dolayı “Museum Professionals” başlıklı Ersamus + projesinde birlikte çalıştığım Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan’a, Prof. Dr. Fatma Bıkmaz’a ve Prof. Dr. Müge Artar’a teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

- Adams, G. (1989). *Museums and galleries*. Londra: Hutchinson Education.
- Akmehmet, K. T. ve Ödekan, A. (2006). Müze eğitiminin tarihsel gelişimi, *İTÜ Dergisi*, 3, 1, 47-58.
- Ata, B. (2002). Tarih Derslerinde Dokümanlarla Öğretim Yaklaşımı, *Türk Yurdu Dergisi*, 175
- Akyüz, G. (2009). *Sanayi Müzelerinin Tarih Eğitiminde Kullanım Durumu: Rahmi M. Koç Müzesi Örneği*, Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Allan, A. D. (1963). *Müzelerin Teşkilatlanması-Pratik Öğütler*. UNESCO, ICOM Türkiye Millî Komitesi Yayınları s.5-19.
- Atagök, Tomur. (1985), *Çağdaş müzecilik kavramı doğrultusunda türk sanat müzelerinin kültürel etkinliklerinin saptanması*, M.S.Ü. Yayınlanmamış Yeterlilik Tezi, İstanbul:
- Başaran, İ. E. (2008). Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi. Ankara, Ekinoks
- Bozdoğan, A.E. (2007). *Bilim ve Teknoloji Müzelerinin Fen Öğretimindeki Yeri ve Önemi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Çulha, B. (2006). *Tarihsel Mekânlarda Keşfederek Öğrenme Yoluyla Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Öğrenci Görüşleri*, Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Demir, R. (2005). Sanat eğitiminde bir program önerisi: galeri eğitim programı, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 1, 95-104
- Erim, G. (2005). Bursa Anadolu arabaları müzesinde bir araştırma: müzede Sanat eğitimi, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 2, 299-307.
- Ertürk, S. (1974). *Eğitimde program geliştirme*, Meteksan Matbaacılık, Ankara.
- Falk, J. H. ve Dierking, L. D. (2000). *Learning from Museums: visitor experiences and the making of meaning*, AltaMira Press, Walnut Creek, CA
- Filiz, N. (2010). *İlköğretim Öğrencilerinin Müzelerde Nesnelere Sosyal Bilgiler Öğrenme Tecrübesi: Fenomenolojik Bir Yaklaşım*, Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Haladyna, T. M. (1997). *Writing Test Items to Evaluate Higher Order Thinking Skills*. United States of America: Viacom Company
- Hein, G. E. (1998). *Learning in the museum*, Routledge, London
- Gerçek, F. (1999). *Türk müzeciliği*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara
- Güleç, S. ve Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 1, 63-78).
- ICOM. (2007). Code of ethics for museums, <http://icom.museum/the-vision/museum-definition/> (10.06.2016).
- Kuşan, Y.Ç. (2005). *Türk İslam Eserleri Müzesi'nde Milli Eğitim Müfredatı Doğrultusunda İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Eğitim Programı Hazırlama Projesi*, Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kutlu, Ö., Doğan, D. ve Karakaya, İ. (2014). *Ölçme ve Değerlendirme: Performansa ve Portfolyaya Dayalı Durum Belirleme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Maccario, N. K. (2002). Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanımı, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 1, 275-285.
- Malkoç, S., Kaya, E. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sınıf Dışı Okul Ortamlarının Kullanımı. *İlköğretim Online* 14(3), 1079-1095.
- Madran, B. (1999). *Müze Türleri. Yeniden Müzeciliği Düşünmek*. Der. Tomur ATAGÖK. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi s.3-20.
- Marcus, A. S. (2007). Representing the past and reflecting the present: museums, memorials, and the secondary history classroom, *Social Studies*, 98, 3, 105-110.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2009). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Programı*, 6.,7, ve 8. Sınıf. Ankara: Talim Tebiye Kurulu Başkanlığı.
- Noonan, B. Ve Randy, D. (2005). Peer and self assessment in high schools. *Practical Assessment Research and Evaluation* (10) 17, 1-8
- Önder, A., Abacı,O. ve Kamaraj., I (2009). Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi":İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki Marmara Örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2009(1) 102-117.

- Rosenzweig, R. (2000). How Americans use and think about the past, in Stearns, P., Seixas, P. ve Wineburg, S. eds., knowing, teaching, and learning history, New York University Press, New York.
- Ross, J. A. (2006). The reliability, validity and utility of self assessment. *Practical Assessment Research and Evaluation* (10) 11, 1-13
- Sheppard, B. (2001). Museums, libraries and the 21st century learner, Institute of Libraries and Museum Services, Washington, DC
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (2015). 12. Milli Eğitim Şurası kararları. http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_10/02113522_12_sura.pdf adresinden 16.07.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Teh, S. T. (2006). *Implementing student self- assessment – Tools for reflection and learning*. EABR& ETLIC.
- Uğur, N. (2004). ODTÜ Geliştirme Vakfı Ankara okulları müze eğitimi uygulamaları.Eğitimde iyi örnekler konferansı, www.erg.sabanciuniv.edu/iok2004/html, (15.10.2010)
- Wunder, S. (2002). Learning to teach for historical understanding: preservice teachers at a hands-on museum, *Social Studies*, 93, 4, 159-163.